Zeszyt ćwiczeń

Nauczyciel przedszkola krok po kroku: praca z grupą, dokumentacja, rodzice i bezpieczeństwo

Kurs VITA: vita.edu.pl/courses/nauczyciel-przedszkola-krok-po-kroku
45 ćwiczeń, po jednym do każdej lekcji. Na końcu znajdziesz przykładowe odpowiedzi. Najpierw spróbuj odpowiedzieć samodzielnie, dopiero potem zajrzyj do wzorów. Postacie i sytuacje w ćwiczeniach są przykładowe. Zeszyt jest materiałem edukacyjnym, nie poradą prawną, i nie zastępuje dyrektora ani statutu przedszkola. Zeszyt nie diagnozuje dzieci i nie zastępuje poradni, praktycznego szkolenia z pierwszej pomocy ani szkolenia BHP. Stan prawny: listopad 2026.

Ćwiczenia

Moduł 1. Rola nauczyciela w przedszkolu: podstawa programowa, czego wymagają przepisy, a co jest zwyczajem

Lekcja 1.1. Co nauczyciel przedszkola robi i czego nie robi (podstawa prawna, zastrzeżenie kursu)

Weź kartkę i wypisz osiem czynności z jednego dnia w Twojej grupie (na przykład: układanie rozkładu dnia, zgłoszenie zepsutej huśtawki, rozmowa z mamą o apetycie dziecka, wpis do dziennika, decyzja o liczbie opiekunów na spacerze). Przy każdej wpisz jedno z trzech: "robię sam", "ustala dyrektor w statucie lub organizacji pracy" albo "robi specjalista lub poradnia". Przy dwóch czynnościach, co do których nie masz pewności, dopisz, u kogo to sprawdzisz.

Lekcja 1.2. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego: cele i obszary w skrócie

Otwórz plan pracy swojej grupy (lub wymyśl plan na jeden tydzień) i sprawdź go pod kątem czterech zapisów podstawy: codzienna zabawa swobodna, codzienne zajęcia na powietrzu, wyjście dłuższe niż godzina raz w tygodniu, rytm dnia. Przy każdym wpisz, gdzie to widać w planie, albo co zmienisz.

Lekcja 1.3. Przypadek: "tak się u nas robi" kontra przepis

Wybierz jedną praktykę ze swojego przedszkola, o której słyszysz "tak się u nas robi", i przejdź pięć kroków z diagramu. Zapisz: co to za praktyka, gdzie szukano zapisu, wynik (wymóg, zalecenie albo zwyczaj) oraz jedno pytanie do dyrektora.

Moduł 2. Rozwój dziecka w wieku 3-6 lat: różnice indywidualne i kiedy poprosić o konsultację

Lekcja 2.1. Rozwój w wieku 3-6 lat: co mówią źródła, a co jest różnicą indywidualną

Wybierz jedno dziecko z grupy (w notatce użyj tylko imienia lub inicjału, bez nazwiska) i przez trzy dni zapisz po

jednym przykładzie z każdej z trzech sfer: mowa, zabawa z innymi dziećmi, ruch rąk. Zapisz sytuację, co dziecko zrobiło lub powiedziało i ile to trwało. Na końcu dopisz jedno zdanie: co z tego zostaje u Ciebie jako obserwacja, a co jest pytaniem do rodzica lub poradni. Nie porównuj dziecka z listą wieku ani nie wpisuj wniosku o rozwoju.

Lekcja 2.2. Karta rozmowy: jak opisać, co dziecko robi, bez etykiet

Weź trzy zdania, które zdarzyło Ci się napisać lub powiedzieć o dzieciach, zawierające ocenę (np. "uparty", "nie słucha", "dziecko z problemami"), albo użyj naszych: "Kuba jest niegrzeczny", "Lena nie ma kolegów", "Igor jest wolny". Każde przepisz na zapis opisowy według układu: sytuacja, co dziecko zrobiło, jak długo. Dopisz do każdego jedno pytanie do rodzica.

Lekcja 2.3. Przypadek: dziecko, które mówi mniej niż rówieśnicy

Przygotuj wersję dla swojej grupy: wybierz dziecko, które mówi mniej niż inni, albo użyj Franka. Napisz karteczkę z trzema częściami: pięć faktów z dwóch tygodni (sytuacja i słowa dosłownie), trzy pytania do rodzica i jedno zdanie, którym zaczniesz rozmowę, mówiące o czymś, co dziecko robi dobrze. Dopisz, z kim w przedszkolu ustalisz kolejny krok.

Moduł 3. Adaptacja: pierwsze tygodnie, rozstania, rozmowa z rodzicem

Lekcja 3.1. Adaptacja: co ją ułatwia i jak ją planować

Ułóż plan wejścia do grupy dla jednego dziecka (prawdziwego lub wymyślonego): kilka zdań o tym, co wiesz z rozmowy z rodzicem, jak będzie wyglądało pożegnanie i co zrobisz, gdy płacz nie ustąpi po kilkunastu minutach. Dopisz jedną rzecz, którą sprawdzisz u dyrektora.

Lekcja 3.2. Plan adaptacji dziecka (wzór)

Wypełnij cztery części planu adaptacji dla wymyślonego dziecka. Podaj imię, wiek, ustalony czas pobytu, jedną rzecz, która pomaga w domu, opis pożegnania, dwa wpisy z obserwacji z datami oraz termin przeglądu i pytanie do rodzica.

Lekcja 3.3. Przypadek: płacz przy rozstaniu trwa trzeci tydzień

Opisz własnymi słowami sytuację dziecka z płaczem przy rozstaniu po trzech tygodniach: trzy wpisy z obserwacji z datami, jedną zmianę, którą zaproponujesz rodzicowi, i zdanie, którym poinformujesz dyrektora.

Moduł 4. Plan dnia i organizacja grupy: rytm, rytuały, przejścia między zajęciami

Lekcja 4.1. Plan dnia: elementy, rytm i granice ustalane przez dyrektora

Weź ramowy rozkład dnia swojego przedszkola (lub wymyśl go dla pięciu elementów) i dla każdego elementu wpisz, kto go ustala: dyrektor, nauczyciele oddziału czy organ prowadzący. Wybierz jedną rzecz, którą zmienisz w szczegółowym rozkładzie oddziału, i jedną, o którą zapytasz dyrektora.

Lekcja 4.2. Wzór planu dnia grupy 4-latków (przykładowy) i rytuały

Wpisz do tabeli własny szczegółowy rozkład dnia dla jednej grupy (osiem bloków z orientacyjnymi godzinami). Oznacz bloki, które wynikają z ramowego rozkładu, i dopisz dwa rytuały na przejścia: jeden na początek dnia i jeden przed wyjściem na dwór. Zaznacz miejsce na wyjście dłuższe niż godzina raz w tygodniu.

Lekcja 4.3. Przypadek: przejścia między zajęciami kończą się chaosem

Wybierz jedno przejście w swojej grupie, które sprawia kłopot. Zapisz w trzech zdaniach, co się w nim dzieje (ile dzieci, jak długo, co robią czekające), podaj jedną zmianę do wypróbowania na tydzień oraz jedno zdanie, którym zgłosisz dyrektorowi potrzebę wsparcia, jeśli zmiana nie wystarczy.

Moduł 5. Zabawa jako metoda pracy: zabawa swobodna i kierowana, kąciki tematyczne

Lekcja 5.1. Zabawa w podstawie programowej: swobodna i kierowana

Opisz jedną zabawę swobodną z ostatniego tygodnia w pięciu zdaniach: kto, w co, z czego, jak długo i jakie umiejętności z obszarów podstawy było widać. Zapisz ją tak, by rodzic bez znajomości przepisów zrozumiał, że dzieci się uczyły.

Lekcja 5.2. Kąciki tematyczne: wzór urządzenia i rotacji

Narysuj w zeszycie plan swojej sali (albo sali, którą znasz) i zapisz, które z pięciu stref z podstawy masz, których brakuje, jedną zmianę rotacyjną na najbliższy miesiąc oraz sposób sprawdzenia, czy zmiana się sprawdziła. Wynik zapisz w czterech zdaniach.

Lekcja 5.3. Przypadek: dzieci nie chcą wchodzić w zabawę, jedno dominuje

Pomyśl o sytuacji z Twojej grupy lub grupy, którą znasz, w której zabawa się nie klei. Napisz w pięciu zdaniach: co widać (same fakty), jedną zmianę w sali, jedną rolę dla dziecka i jedno pytanie na krąg.

Moduł 6. Planowanie pracy: plan miesięczny, tygodniowy, scenariusze zajęć

Lekcja 6.1. Planowanie pracy: co jest wymagane, a co zwyczajem

Sporządź w zeszycie tabelę z trzema kolumnami: element planowania, skąd wynika (przepis, dyrektor, zwyczaj), co jeszcze muszę sprawdzić. Wpisz w niej co najmniej cztery elementy z własnej pracy lub z pracy znanego Ci przedszkola.

Lekcja 6.2. Wzór planu tygodnia i scenariusza zajęć

Ułóż plan tygodnia dla jednej grupy wiekowej na temat, który znasz z własnej pracy. Zapisz temat, trzy obserwowalne cele, jedno zajęcie na każdy dzień z jednym zdaniem opisu i rubrykę na uwagi po tygodniu.

Lekcja 6.3. Przypadek: plan nie wytrzymuje zderzenia z grupą

Opisz własną sytuację lub fikcyjny przykład, w którym zaplanowane zajęcia nie wyszły. Zapisz: co zaplanowano, co się stało, jaką zmianę wprowadzono, co wpisano do dziennika i czy zmiana wymagała uzgodnienia z dyrektorem.

Moduł 7. Obserwacja i diagnoza przedszkolna: arkusze, opis rozwoju, gotowość szkolna

Lekcja 7.1. Obserwacja i diagnoza przedszkolna: podstawa i cel

Napisz własnymi słowami, jak odpowiesz rodzicowi, który pyta: "Czy zrobiła pani mojemu synowi diagnozę?". Zmieść w odpowiedzi to, co przedszkole robi, czego nie robi i co zrobicie dalej.

Lekcja 7.2. Arkusz obserwacji: jak zapisywać fakty (wzór, PDF)

Przerób trzy zapisy z oceną na zapisy z faktem: "Zosia ciągle płacze", "Kacper rozrabia na zajęciach", "Basia jest wycofana". Dla każdego dopisz, co dodatkowo chcesz zaobserwować.

Lekcja 7.3. Przypadek: gotowość szkolna i rozmowa z rodzicem

Napisz plan rozmowy z rodzicem dziecka, którego gotowość do szkoły budzi jego wątpliwości. Zapisz trzy obserwacje do przedstawienia, dwa pytania do rodzica i zdanie, którym wyjaśnisz, kto decyduje o odroczeniu.

Moduł 8. Emocje i trudne zachowania: złość, płacz, gryzienie, bicie, konflikty w grupie

Lekcja 8.1. Emocje u dzieci 3-6 lat: jak pracować ze złością i płaczem

Przypomnij sobie jedną sytuację z ostatniego tygodnia, w której dziecko płakało albo się złościło. Wypisz pięć elementów: godzinę, to, co poprzedzało zdarzenie, dokładne zachowanie dziecka, to, co zrobiono w tej sytuacji po Twojej stronie, oraz to, ile czasu minęło do uspokojenia. Nie używaj przymiotników opisujących charakter dziecka.

Lekcja 8.2. Wzór reakcji nauczyciela na gryzienie i bicie

Zapisz własny, jednostronicowy wzór reakcji na uderzenie lub ugryzienie, dopasowany do Twojej grupy. Rozpisz cztery elementy: pierwsze zdanie do dziecka, które skrzywdziło, pierwsze zdanie do poszkodowanego, kto w Twoim przedszkolu informuje rodziców i jak, oraz co zapisujesz. Jeśli nie wiesz, kto informuje rodziców, zapytaj dyrektora.

Lekcja 8.3. Przypadek: konflikt o zabawkę i dziecko "wiecznie poszkodowane"

Przygotuj tygodniowy zapis dla jednego dziecka, które zgłasza dużo krzywd, w trzech kolumnach: dzień i godzina, sytuacja, co dziecko zrobiło po Twojej reakcji. Na końcu napisz jedno zdanie opisujące wzorzec, bez przymiotników o charakterze. Dopisz jedną zmianę w organizacji grupy, którą wypróbujesz.

Moduł 9. Dziecko z trudnościami lub specjalnymi potrzebami: pierwsze sygnały, współpraca z poradnią

Lekcja 9.1. Pierwsze sygnały trudności i droga do poradni (rozp. PPP)

Weź jedno dziecko ze swojej grupy lub wymyśl je (nie używaj nazwiska) i wypisz, na którym etapie drogi jest: co już zapisano, kogo poinformowano i jakie formy pomocy działają. Dopisz jeden krok, który powinien nastąpić jako następny, i osobę, która za niego odpowiada.

Lekcja 9.2. Wzór notatki obserwacyjnej przed rozmową z dyrektorem

Napisz notatkę dla jednego dziecka z grupy (lub fikcyjnego) w pięciu polach: co obserwujesz, mocne strony, co już zrobiono i z jakim efektem, informacje od rodzica, pytania do dyrektora. W polu pierwszym użyj co najmniej jednej daty i jednego czasu trwania.

Lekcja 9.3. Przypadek: rodzic nie chce rozmawiać o poradni (odsyłacz do kursu o IPET i SPE)

Napisz własne trzy zdania otwarcia rozmowy z rodzicem, który może odmówić: jedno o mocnej stronie dziecka, jedno o obserwacji (fakt, sytuacja, czas) i jedno z pytaniem o dom. Dopisz jedno zdanie, którym spokojnie zamkniesz rozmowę, jeśli rodzic odmówi.

Moduł 10. Współpraca z rodzicami: zebrania, rozmowy, trudne informacje, konflikty

Lekcja 10.1. Współpraca z rodzicami: formy i zasady

Ułóż plan kontaktu dla swojej grupy na pierwszy miesiąc roku. Wskaż: kanał codzienny (np. dziennik elektroniczny), formę dla spraw niepokojących, zasadę dla zebrań oraz jedną dobrą wiadomość, którą przekażesz każdemu rodzicowi w pierwszym miesiącu. Zapisz, co ustalisz z dyrektorem.

Lekcja 10.2. Wzory: zaproszenie na rozmowę, informacja po zdarzeniu (PDF)

Napisz własne zaproszenie na rozmowę o dziecku ze swojej grupy (lub fikcyjnym) w czterech zdaniach: powód ogólnie, dwie propozycje terminu z miejscem, czas trwania, droga kontaktu. Następnie wpisz sześć pól informacji po zdarzeniu dla jednego fikcyjnego zdarzenia, którego nie widać w całości z Twojej perspektywy.

Lekcja 10.3. Przypadek: trudna informacja i rodzic w emocjach

Zapisz trzy zdania, którymi odpowiesz na reakcję pana Roberta: jedno nazywające emocję, jedno podające fakt i jedno proponujące kolejny krok. Dopisz jedno zdanie, którego nie powiesz.

Moduł 11. Dokumentacja nauczyciela przedszkola: dziennik, arkusze, karty, wzory

Lekcja 11.1. Dokumentacja nauczyciela przedszkola: dziennik i teczki (rozp. 2024/50)

Przygotuj listę czterech pytań do dyrektora o dokumentację w Twoim przedszkolu. Pytania mają dotyczyć rzeczy, których rozporządzenie nie rozstrzyga: terminu uzupełniania tematów, miejsca przechowywania teczek, sposobu oznaczania spóźnień rodziców i zasad dostępu do notatek obserwacyjnych.

Lekcja 11.2. Wzory zapisów w dzienniku i arkuszu (odsyłacz do kursu o dokumentacji)

Przepisz cztery słabe wpisy na rzeczowe: temat "Zajęcia plastyczne", obecność dopisaną po dwóch tygodniach, godzinę odbioru "po południu" i notatkę "Kuba jest niegrzeczny". Dla każdego dopisz jedno pytanie do dyrektora o zasadę, której przepis nie rozstrzyga.

Lekcja 11.3. Przypadek: poprawka, brak wpisu, uwaga rodzica

Opisz własnymi słowami, co zrobisz w sytuacji: w dzienniku papierowym zauważasz, że dwa tygodnie temu wpisano niewłaściwą godzinę odbioru dziecka, a rodzic jeszcze o nic nie pytał. Zapisz kolejność działań i jedno pytanie do dyrektora.

Moduł 12. Bezpieczeństwo w przedszkolu: nadzór, sala, plac zabaw, wyjścia, odbiór dziecka, wypadek

Lekcja 12.1. Nadzór, sala, plac zabaw: obowiązki i podstawa

Podaj, co robisz w sytuacji: wychodzisz z grupą na plac zabaw i widzisz, że po nocy w piaskownicy leżą potłuczone szkło i niedopałki. Napisz w czterech krokach, co zrobisz od razu, i jedno pytanie do dyrektora.

Lekcja 12.2. Lista kontrolna sali i placu zabaw (PDF)

Skróć PDF do pięciu najważniejszych dla Twojej sali punktów i dopisz, komu zgłosisz każdą usterkę. Wybierz punkty, które możesz sprawdzić w pięć minut bez narzędzi.

Lekcja 12.3. Przypadek: wypadek na placu zabaw (odsyłacz do kursu BHP)

Napisz notatkę faktów z wymyślonego zdarzenia: dziewczynka, 5 lat, przewróciła się na alejce placu zabaw i rozcięła kolano. Zapisz około ośmiu zdań: godzina, miejsce, co zaobserwowano, co zrobiono, kto był obecny, komu przekazano informację. Bez ocen i domysłów.

Moduł 13. Higiena, posiłki, sen i toaleta: granice opieki, alergie, leki

Lekcja 13.1. Higiena, posiłki, sen, toaleta: granice opieki

Zapisz na jednej kartce cztery pytania o swoją grupę i odpowiedz na nie na podstawie dokumentów placówki: kto pomaga przy toalecie i w jakich sytuacjach, co robisz przy dziecku, które zamoczyło bieliznę, jak wygląda odpoczynek po obiedzie i jak informujesz rodziców o tych sprawach. Przy każdej odpowiedzi dopisz, w którym dokumencie to jest opisane, a jeśli nigdzie, zapytaj dyrektora.

Lekcja 13.2. Wzór informacji o alergii i zgody na podanie leku

Przygotuj dla swojej grupy jednostronicowy wzór informacji o alergii. Wypisz pola, które rodzic wypełnia, dopisz, kto ma dostęp do formularza, i wskaż, gdzie jest przechowywany. Nie wpisuj żadnych dawek. Sprawdź w statucie lub u dyrektora, czy placówka ma własny wzór; jeśli ma, użyj go.

Lekcja 13.3. Przypadek: dziecko mówi "boli mnie brzuch", a w kartotece alergia

Zapisz własną notatkę z fikcyjnego zdarzenia: Zosia, lat pięć, mówi o 10.15 przy zabawie, że boli ją brzuch, i dotyka dłonią okolicy pępka. Wcześniej nie jadła nic poza posiłkami przedszkola, a w teczce jest informacja o alergii pokarmowej i pismo lekarza dołączone przez rodzica. Opisz w pięciu, sześciu zdaniach fakty, działania i osoby poinformowane. Nie stawiaj diagnozy.

Moduł 14. Podejrzenie krzywdy dziecka: sygnały, co wolno, a co trzeba zrobić, Niebieska Karta

Lekcja 14.1. Podejrzenie krzywdy: standardy ochrony małoletnich i obowiązki

Weź standardy ochrony małoletnich swojego przedszkola (albo, jeśli ich nie masz pod ręką, poproś o nie dyrektora) i wypisz na jednej kartce cztery rzeczy: kto przyjmuje zgłoszenia o zagrożeniu dziecka, kto składa zawiadomienie do Policji lub prokuratora, kto wypełnia Niebieską Kartę oraz gdzie zapisuje się incydent. Przy każdej pozycji dopisz numer telefonu lub miejsce, gdzie tę osobę zastaniesz w godzinach pracy.

Lekcja 14.2. Wzór notatki ze zgłoszenia (fakty, nie interpretacje)

Przepisz poniższy zapis na notatkę zgodną ze wzorem, usuwając interpretacje: "Wtorek, Zosia z grupy Biedronek

znowu przyszła brudna i głodna, na pewno matka ją zaniedbuje. Przy zabawie rzuciła się na Maćka, a potem powiedziała, że w domu dostaje za to w tyłek. Dziecko ewidentnie jest bite."

Lekcja 14.3. Przypadek: siniaki i słowa dziecka

Zapisz w czterech zdaniach, co powiesz dziecku, które pokazuje Ci ślady na ciele i mówi, że "tata mnie złapał", oraz w czterech zdaniach, czego mu nie powiesz. Potem napisz, komu i w jakiej formie przekażesz informację jeszcze tego samego dnia.

Moduł 15. Higiena pracy i ChatGPT: odciążenie papierologii bez oddawania odpowiedzialności

Lekcja 15.1. ChatGPT w pracy nauczyciela: co wolno i czego nie

Weź pięć zadań z ostatniego tygodnia pracy i przy każdym zapisz: czy w tekście do czatu byłyby dane dzieci lub rodziców, czy możesz użyć AI, i jeśli tak, co sprawdzisz po otrzymaniu odpowiedzi.

Lekcja 15.2. Wzór bezpiecznego polecenia i przeglądu odpowiedzi

Przepisz to polecenie tak, aby było bezpieczne: "Napisz plan zajęć dla Zosi, która ma 5 lat, jest uczulona na orzechy i boi się hałasu, a jej mama jest po rozwodzie. Zosia chodzi do grupy Żabek w przedszkolu nr 5 w Kielcach." Następnie wypisz sześć pytań, które zadasz po otrzymaniu odpowiedzi.

Lekcja 15.3. Projekt końcowy: pakiet nauczyciela dla jednej grupy

Złóż pakiet dla wymyślonej grupy: wiek dzieci, liczba, pora roku. Wypełnij pięć dokumentów w skróconej wersji (po 3 do 5 linijek) i dopisz, co musisz uzgodnić z dyrektorem, zanim pakiet zacznie obowiązywać.

Przykładowe odpowiedzi

Moduł 1. Rola nauczyciela w przedszkolu: podstawa programowa, czego wymagają przepisy, a co jest zwyczajem

Lekcja 1.1. Co nauczyciel przedszkola robi i czego nie robi (podstawa prawna, zastrzeżenie kursu)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Marta, nauczycielka w Opolu. 1) Szczegółowy rozkład dnia oddziału: robię sama, na podstawie ramowego rozkładu dyrektora. 2) Zepsuta huśtawka: zgłaszam dyrektorowi, który decyduje o naprawie. 3) Rozmowa z mamą Jasia o apetycie: robię sama, opisuję, co widzę przy posiłkach, bez wniosków o przyczynie. 4) Wpis do dziennika zajęć: robię sama. 5) Liczba opiekunów na spacerze: ustala dyrektor w statucie lub organizacji pracy. 6) Ocena, czy Ola ma trudności w rozwoju mowy: robi specjalista lub poradnia, ja zapisuję, co dziewczynka mówi i kiedy. 7) Zasady podawania leków: ustala dyrektor w statucie, ja pytam o procedurę. 8) Diagnoza dla dzieci, które w danym roku mają rozpocząć naukę w szkole: robię sama, zgodnie z podstawą programową. Sprawdzę u dyrektora liczbę opiekunów na spacerze i procedurę leków.

Lekcja 1.2. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego: cele i obszary w skrócie

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Ewa, grupa czterolatków w Gdyni, tydzień w listopadzie. Zabawa swobodna: codziennie od 8:30 do 9:30, widoczna w planie jako blok "zabawa w kącikach". Powietrze: poniedziałek, wtorek, środa i piątek na placu przedszkola; czwartek miał być deszczowy, więc zaplanowałam wyjście, jeśli nie będzie alertu ani szczególnie złej pogody, a w razie złej pogody zabawy ruchowe w sali. Wyjście dłuższe niż godzina: w środę spacer do parku na obserwację liści, z rezerwą na piątek. Rytm dnia: stała kolejność od powitania w kręgu po odbiór, bez wymuszania tempa. Zmiana: dopiszę w planie kolumnę "wyjście poza budynek", bo bez niej nie widać, że spacer trwał dłużej niż godzinę.

Lekcja 1.3. Przypadek: "tak się u nas robi" kontra przepis

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Praktyka: dzieci z grupy trzylatków kładą się po obiedzie na leżakach przez godzinę, bez względu na to, czy chcą spać. Gdzie szukałam: podstawa programowa mówi o prawie do odpoczynku w poczuciu bezpieczeństwa i o kącikach wyciszenia, a czasu snu nie podaje; w statucie sprawdzę rozdział o organizacji dnia. Wynik wstępny: zwyczaj lub zapis statutowy, do potwierdzenia. Pytanie do dyrektora: "Czy długość odpoczynku po obiedzie jest ustalona w statucie lub w ramowym rozkładzie dnia, i co robimy z dziećmi, które nie zasypiają?".

Moduł 2. Rozwój dziecka w wieku 3-6 lat: różnice indywidualne i kiedy poprosić o konsultację

Lekcja 2.1. Rozwój w wieku 3-6 lat: co mówią źródła, a co jest różnicą indywidualną

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Ewa, nauczycielka w Gliwicach, grupa czterolatków, Antek. Wtorek, układanie klocków: Antek powiedział do Zosi "Daj mi czerwony", mówił zdaniami po dwa, trzy wyrazy, rozmowa trwała około minuty. Środa, kącik lalek: stał obok, patrzył na zabawę przez kilka minut, nie dołączył; po pytaniu "Chcesz pomóc?" wziął talerzyk. Czwartek, zajęcia plastyczne: trzymał kredkę całą dłonią, rysował okrąg. Wniosek dla notatki: obserwuję krótkie wypowiedzi i ostrożne wchodzenie w zabawę. Pytania do rozmowy z mamą: jak Antek rozmawia w domu, czy w nowych miejscach bywa cichszy. Wniosków o rozwoju nie wpisuję.

Lekcja 2.2. Karta rozmowy: jak opisać, co dziecko robi, bez etykiet

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Agnieszka, przedszkole w Rzeszowie. 1) "Kuba jest niegrzeczny" -> Wtorek, krąg poranny: Kuba wstał trzy razy w czasie 10 minut i podszedł do okna; po poproszeniu usiadł, po chwili znowu wstał. Pytanie: jak Kuba zachowuje się w domu przy dłuższym siedzeniu? 2) "Lena nie ma kolegów" -> Przez trzy dni w zabawie swobodnej Lena bawiła się obok Oli i Tomka, bez rozmowy, raz podała klocek Oli. Pytanie: z kim Lena bawi się po południu? 3) "Igor jest wolny" -> Przy ubieraniu w szatni Igor zapiął kurtkę po około 8 minut, reszta dzieci po 3 do 4; potrzebował pomocy przy suwaku. Pytanie: czy w domu ubiera się samodzielnie i ile to trwa?

Lekcja 2.3. Przypadek: dziecko, które mówi mniej niż rówieśnicy

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, o Franku. Fakty: 1) poniedziałek, śniadanie: "Pić" i wskazanie dzbanka, po pytaniu "Co chcesz?" powtórzył "pić". 2) wtorek, klocki: powiedział "wieża" i "duża", dwa słowa osobno. 3) środa, krąg: nie odpowiedział na pytanie o weekend, spojrzał na Maję. 4) czwartek, szatnia: na polecenie "weź buty i usiądź na ławce" wykonał oba kroki. 5) piątek, zabawa w sklep: podał Oli koszyk i powiedział "masz". Pytania do mamy: jak

Franek rozmawia w domu i w jakich językach? Czy mówi więcej z kimś konkretnym? Czy w rodzinie ktoś też zaczynał mówić później? Zdanie otwierające: "Franek świetnie buduje z klocków i wykonuje moje polecenia, chcę opowiedzieć, co zauważam w jego mówieniu". Kolejny krok: rozmowa z dyrektorem o zajęciach logopedycznych i poradni.

Moduł 3. Adaptacja: pierwsze tygodnie, rozstania, rozmowa z rodzicem

Lekcja 3.1. Adaptacja: co ją ułatwia i jak ją planować

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Zosia, trzy lata, mieszka w Lublinie, w domu zasypia z pluszowym zającem i woli, gdy ktoś siedzi blisko. Mama powiedziała, że Zosia nie była wcześniej w żłobku. Plan: zając zostaje w szafce w sali i Zosia może po niego pójść w każdej chwili. Mama żegna się przy drzwiach, mówi "Wrócę po obiedzie" i macha z okna. Zosia wita się z panią Anną w tym samym kąciku z klockami. Jeśli płacz trwa dłużej niż kilkanaście minut, siadam obok, nazywam uczucie i proponuję książeczkę; jeśli to nie pomaga, dzwonię do mamy, żeby uzgodnić, czy odebrać Zosię wcześniej. W piątek zapisuję, co się udało. Sprawdzę u dyrektora, czy statut dopuszcza krótszy pobyt w pierwszych tygodniach i jak go wpisać w dzienniku.

Lekcja 3.2. Plan adaptacji dziecka (wzór)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Część 1: Staś, 3 lata, grupa Biedronek, początek 1 września, pobyt do obiadu przez pierwszy tydzień, odbiera babcia. Część 2: rozmowa z tatą 28 sierpnia, w domu zasypia z kocykiem i potrzebuje, żeby ktoś siedział obok; ma kłopot z jedzeniem w nowych miejscach. Część 3: tata żegna się w szatni, mówi "Wrócę po obiedzie", kocyk zostaje w szafce, Staś wita się z panią Anną. Część 4: 2 września, płakał przy pożegnaniu, po wzięciu kocyka usiadł do układanki; 4 września, przy pożegnaniu nie płakał, na obiedzie zjadł zupę. Przegląd: rozmowa z tatą 8 września. Pytanie do rodzica: co mówi Staś w domu o przedszkolu?

Lekcja 3.3. Przypadek: płacz przy rozstaniu trwa trzeci tydzień

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, Jaś, trzy lata, Rzeszów. Wpisy: 7 października, płacz przy pożegnaniu około 15 minut, uspokoił się po rozmowie o autku; 8 października, płacz około 10 minut, potem budował wieżę; 9 października, płacz około 15 minut, zjadł drugie śniadanie. Zmiana dla rodzica: mama żegna się w szatni jednym zdaniem i stałym machnięciem, a autko Jasia czeka w kąciku z klockami. Zdanie do dyrektora: "Jaś od trzech tygodni płacze przy pożegnaniu przez kilkanaście minut, potem je i bawi się; ustaliłam z mamą jedną zmianę i porównam ją z zapisami, proszę o rozmowę o dalszych krokach, jeśli trudność utrzyma się mimo zmian".

Moduł 4. Plan dnia i organizacja grupy: rytm, rytuały, przejścia między zajęciami

Lekcja 4.1. Plan dnia: elementy, rytm i granice ustalane przez dyrektora

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Beata, grupa czterolatków w Szczecinie. 1) Czas pracy przedszkola 7:00 do 17:00: ustala organ prowadzący (minimum 5 godzin bezpłatnie). 2) Ramowy rozkład z porami posiłków: ustala dyrektor. 3) Odpoczynek po obiedzie: długość ustala dyrektor w statucie. 4) Kolejność zabaw przed śniadaniem: ja, w szczegółowym rozkładzie. 5) Wyjście na plac zabaw: czas dłuższy niż godzina raz w tygodniu planuję ja, w granicach ramowego rozkładu. Zmienię kolejność: spacer po drugim śniadaniu zamiast przed. Zapytam dyrektora, czy mogę skrócić odpoczynek dla dzieci, które nie śpią, i czy statut to dopuszcza.

Lekcja 4.2. Wzór planu dnia grupy 4-latków (przykładowy) i rytuały

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Karolina, Łódź, czterolatki. Z ramowego rozkładu: śniadanie 8:30, obiad 12:00, odpoczynek od 12:45 (godzinę zakończenia ustalam w grupie), podwieczorek 14:30, odbiór do 17:00. Moje bloki: zabawa swobodna 7:00 do 8:30, krąg i aktywność kierowana 9:00 do 10:30, plac zabaw lub spacer 10:30 do 12:00, zabawa i zajęcia popołudniowe 15:00 do 17:00. Wyjście dłuższe niż godzina: środa, spacer do parku od 10:30 do 12:00, rezerwa w piątek. Rytuał na początek dnia: piosenka powitalna w kręgu, w której każde dziecko wymienia swoje imię. Rytuał przed wyjściem: dwa dzwonki z kolejnością ubierania się na obrazkach.

Lekcja 4.3. Przypadek: przejścia między zajęciami kończą się chaosem

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Ola, Białystok. Przed obiadem dwadzieścia dzieci wchodzi do łazienki naraz, część czeka kilkanaście minut na umywalkę i zaczyna się popychać, a trójka biega po sali. Zmiana na tydzień: trzy zespoły po kilkoro dzieci, kolejność z obrazków na drzwiach, książki w kąciku dla czekających, jeden dorosły przy łazience, drugi z grupą w sali. Zgłoszenie do dyrektora, jeśli po tygodniu nic się nie zmieni: "Przed obiadem w łazience jest ciasno i przez kilkanaście minut nie mam wsparcia drugiej osoby; zapisałam przebieg trzech dni i wprowadziłam

zespoły, proszę o rozmowę o wsparciu dorosłego w tych godzinach".

Moduł 5. Zabawa jako metoda pracy: zabawa swobodna i kierowana, kąciki tematyczne

Lekcja 5.1. Zabawa w podstawie programowej: swobodna i kierowana

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, przedszkole w Kielcach. "We wtorek rano czworo dzieci przez dłuższą część czasu zabawy swobodnej urządzało sklep z pudełek i kartonowych monet. Antek ustalił, że towar trzeba ważyć na wadze z linijki. Ola liczyła monety i głośno mówiła wynik (obszar matematyczny). Basia pilnowała kolejki i prosiła kolegów o czekanie (obszar społeczny). Gdy Staś chciał wziąć wagę, dzieci uzgodniły, że sprzedawca zmieni się po jednej rundzie (rozwiązanie sytuacji spornej). Ja nie włączałam się do zabawy, tylko podałam dodatkowe pudełka."

Lekcja 5.2. Kąciki tematyczne: wzór urządzenia i rotacji

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, grupa czterolatków w Gdyni. "Mam strefę czytania, konstruowania i artystyczną. Nie mam kącika wyciszenia ani strefy przyrodniczej. Najpierw dodam kącik wyciszenia z dwoma pufami i słuchawkami, który urządzimy razem z dziećmi na kręgu. Zmienię kącik czasowy ze sklepu na stację przyrody, bo od dwóch tygodni dzieci omijają sklep. Za tydzień sprawdzę w notatce, ile dzieci sięgnęło po lupę i ile razy kącik wyciszenia wybrały same."

Lekcja 5.3. Przypadek: dzieci nie chcą wchodzić w zabawę, jedno dominuje

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, grupa pięciolatków w Katowicach. "Przez trzy dni po śniadaniu pięcioro dzieci stoi przy stoliku, a Franek ustala w kąciku konstruktorskim, kto co buduje. Dwa razy wyjął komuś klocki z rąk. Dołożyłam do kącika drugi pojemnik klocków i planszę na plan budowy. Frankowi dam rolę architekta, który rysuje plan wspólny, a Maji rolę kierownika dostaw. Na kręgu zapytam: jak wybieramy, kto układa pierwszy etap budowy?"

Moduł 6. Planowanie pracy: plan miesięczny, tygodniowy, scenariusze zajęć

Lekcja 6.1. Planowanie pracy: co jest wymagane, a co zwyczajem

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, przedszkole w Poznaniu. 1) Program wychowania przedszkolnego: przepis (art. 13 ust. 1 pkt 1 Prawa oświatowego); sprawdzam, który program wybrała rada pedagogiczna. 2) Szczegółowy rozkład dnia grupy: przepis (§ 12 ust. 5); sprawdzam ramowy rozkład dyrektora. 3) Temat zajęć w dzienniku: przepis (§ 2 ust. 2 rozp. 2024/50); sprawdzam, czy statut wskazuje termin wpisu. 4) Plan miesięczny: nie widzę go w rozporządzeniu, więc to polecenie dyrektora; sprawdzam w statucie i pytam o szablon. 5) Siatka celów w tabeli: zwyczaj poprzednich nauczycieli; pytam, czy nadal jest potrzebna.

Lekcja 6.2. Wzór planu tygodnia i scenariusza zajęć

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, grupa czterolatków w Lublinie, temat "Moje ciało i zmysły". Cele: dzieci rozpoznają przedmioty dotykiem z zamkniętymi oczami; nazywają co najmniej pięć części twarzy; bawią się w parach w lustro. Poniedziałek: pudełko dotykowe. Wtorek: rysowanie twarzy według lustra. Środa: zabawy ruchowe "pokaż, gdzie masz". Czwartek: zapachy w słoiczkach. Piątek: wystawa prac i rozmowa o tygodniu. Stałe elementy: codziennie zabawy ruchowe i pobyt na powietrzu według ramowego rozkładu, a w środę wyjście dłuższe niż godzina. Uwagi po tygodniu: które zmysły dzieci wybierały najczęściej, co zmienić, jak wykorzystać zainteresowanie zapachami.

Lekcja 6.3. Przypadek: plan nie wytrzymuje zderzenia z grupą

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, przedszkole w Lublinie. Zaplanowano spacer i zbieranie liści. Od rana padał deszcz i wiał silny wiatr, a przy wejściu stały kałuże. Zmieniłam zajęcia: w sali były zabawy ruchowe z liśćmi z kartonu, a po południu wyszliśmy na krótko, gdy deszcz ustał. Do dziennika wpisałam temat "Zabawy ruchowe z liśćmi" i krótką uwagę o pogodzie. Zmiany nie uzgadniałam z dyrektorem, bo nie dotyczyła godzin posiłków ani odbioru dzieci. Notatka dla siebie: dzieci chętniej pracowały w ruchu niż przy stolikach.

Moduł 7. Obserwacja i diagnoza przedszkolna: arkusze, opis rozwoju, gotowość szkolna

Lekcja 7.1. Obserwacja i diagnoza przedszkolna: podstawa i cel

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, Toruń. "Prowadzimy obserwację pedagogiczną wszystkich dzieci, a dla dzieci z rocznego przygotowania także diagnozę przedszkolną, czyli opis tego, jak dziecko funkcjonuje w grupie i co jest dla niego gotowością do szkoły. Nie stawiamy diagnozy medycznej ani psychologicznej, bo to nie nasza rola. Pokażę Pani notatki o Wojtku z ostatnich tygodni i zapytam, co Pani widzi w domu. Jeśli uznamy razem, że potrzebna jest konsultacja, poinformuję dyrektora i wyjaśnię, jak wygląda droga do poradni, a decyzja o skorzystaniu z pomocy pozostanie po Państwa stronie."

Lekcja 7.2. Arkusz obserwacji: jak zapisywać fakty (wzór, PDF)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. 1) "We wtorek rano Zosia płakała przy rozstaniu z mamą przez około dziesięć minut; po wzięciu pluszaka i usiadaniu przy mnie uspokoiła się." Obserwuję, ile trwa płacz w kolejne dni. 2) "W środę podczas zajęć plastycznych Kacper dwa razy wstał od stolika i poszedł do kącika z klockami; po trzeciej prośbie wrócił." Obserwuję, w jakich zajęciach wstaje, a w jakich zostaje. 3) "W czwartek podczas zabawy Basia stała przy kąciku domowym i obserwowała dzieci; gdy zaproponowałam rolę, wzięła lalkę i bawiła się obok." Obserwuję, czy podchodzi w innych zabawach.

Lekcja 7.3. Przypadek: gotowość szkolna i rozmowa z rodzicem

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, Białystok. Obserwacje: 1) "Kuba samodzielnie opowiada o swoim dniu, używa pełnych zdań." 2) "Po kilku minutach rysowania prosi o przerwę i trudno mu dokończyć pracę." 3) "Chętnie liczy i układa wzory z klocków." Pytania: "Jak Kuba opowiada o przedszkolu w domu?" i "Jak reaguje, gdy ma dokończyć zadanie?" Zdanie o odroczeniu: "O odroczeniu decyduje dyrektor szkoły na wniosek rodziców, z opinią poradni; ja mogę przedstawić moje obserwacje, ale nie wydaję opinii o odroczeniu."

Moduł 8. Emocje i trudne zachowania: złość, płacz, gryzienie, bicie, konflikty w grupie

Lekcja 8.1. Emocje u dzieci 3-6 lat: jak pracować ze złością i płaczem

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, grupa czterolatków w Lublinie, nauczycielka pani Joanna. Poniedziałek, 10.15. Przed zdarzeniem: Staś układał wieżę, Oliwia przeszła obok i potrąciła ją. Zachowanie: Staś krzyknął, rzucił dwoma klockami w stronę regału, usiadł na podłodze i płakał. Moja reakcja: odsunęłam klocki, usiadłam obok, po minucie powiedziałam: "Wieża się przewróciła i jesteś zły". Czas: około trzech minut do spokojnego oddechu, potem zbudował wieżę ponownie, a ja zapytałam, co może powiedzieć Oliwii. Wniosek: zdarzenie jednorazowe, bez dodatkowej notatki poza krótką uwagą w moim zeszycie.

Lekcja 8.2. Wzór reakcji nauczyciela na gryzienie i bicie

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, grupa czterolatków w Gdyni, nauczycielka pani Beata. 1) Do dziecka, które ugryzło: "Gryziesz, to boli Maję. Nie wolno gryźć". 2) Do poszkodowanej: "Widzę, że to bolało. Zajmę się twoją ręką". 3) Rodziców informuję telefonicznie w ciągu godziny po zdarzeniu, zgodnie z ustaleniem dyrektora, bez podawania imienia drugiego dziecka; rodzica sprawcy informuję osobiście przy odbiorze. 4) Zapis: data, 11.20, kącik z samochodami, ugryzienie w ramię, skóra bez przerwania, zimny okład na życzenie dziecka, rodzic Mai poinformowany o 11.50, dyrektor poinformowany o 11.30.

Lekcja 8.3. Przypadek: konflikt o zabawkę i dziecko "wiecznie poszkodowane"

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pięciolatka Hania, przedszkole w Rzeszowie, nauczycielka pani Danuta. Poniedziałek 9.15, kącik z klockami, "Kuba mi zabrał", po rozmowie wraca do klocków. Poniedziałek 11.00, szatnia, "Ola mnie szturchnęła", po rozmowie idzie za mną. Wtorek 9.40, kącik z klockami, "Kuba mi nie daje", po rozmowie wraca. Środa 9.20, kącik z klockami, "Kuba stoi na moim miejscu", po rozmowie wraca do klocków. Wzorzec: trzy z czterech zgłoszeń dotyczą klocków i kącika, w którym Hania bawi się między 9.15 a 9.40, a po rozmowie dziecko wraca do zabawy. Zmiana: dokładam drugi zestaw klocków i ustalam z dziećmi minutnik, a Hani proponuję rolę osoby, która pilnuje minutnika.

Moduł 9. Dziecko z trudnościami lub specjalnymi potrzebami: pierwsze sygnały, współpraca z poradnią

Lekcja 9.1. Pierwsze sygnały trudności i droga do poradni (rozp. PPP)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, czterolatek Michał, przedszkole w Kielcach, nauczycielka pani Ewa. Zrobione: od 2 września zapisuję, że Michał w zabawie swobodnej stoi obok grupy i patrzy, odzywa się do mnie jednym

słowem, do dzieci nie mówi; mocne strony: układa puzzle po 20 elementów, pamięta piosenki. Poinformowani: dyrektor (9 października) i mama (rozmowa 11 października). Formy pomocy: konsultacja z logopedą przedszkola, krótkie zabawy w parach z jednym dzieckiem. Następny krok: po sześciu tygodniach spotkanie z dyrektorem i oceną efektów (osoba odpowiedzialna: dyrektor, ja przygotowuję zapisy).

Lekcja 9.2. Wzór notatki obserwacyjnej przed rozmową z dyrektorem

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pięciolatka Zosia, przedszkole w Opolu, nauczycielka pani Marta, okres 7 października do 4 listopada. 1) Obserwacje: w siedmiu z dwudziestu dni po wejściu do sali płacze od 10 do 15 minut, trzyma się szafki, odmawia zdjęcia kurtki; w pozostałych dniach wchodzi bez płaczu. 2) Mocne strony: chętnie rysuje, rozpoznaje większość liter. 3) Zrobione: od 14 października witam ją przy wejściu i dostaje rolę osoby, która rozdaje kredki; płacz skrócił się do około pięciu minut w czterech dniach. 4) Rodzic: mama mówi, że w domu rano też bywa płaczliwa. 5) Pytania: czy skorzystać z konsultacji z psychologiem przedszkola i kiedy zrobić ocenę efektów.

Lekcja 9.3. Przypadek: rodzic nie chce rozmawiać o poradni (odsyłacz do kursu o IPET i SPE)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, rozmowa z panią Agnieszką, mamą czterolatka Antka, przedszkole w Lublinie, nauczycielka pani Hanna. 1) "Antek świetnie układa puzzle i pamięta, gdzie co stoi w sali." 2) "W tym tygodniu w trzy dni podczas śpiewania zasłaniał uszy i stał z boku przez kilka minut." 3) "Jak jest w domu, kiedy w pokoju robi się głośno?" Zamknięcie: "Dziękuję za rozmowę. Będę dalej obserwować i jeśli coś się zmieni, dam znać, a jeśli zechce Pani wrócić do tematu, jestem do dyspozycji."

Moduł 10. Współpraca z rodzicami: zebrania, rozmowy, trudne informacje, konflikty

Lekcja 10.1. Współpraca z rodzicami: formy i zasady

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, grupa pięciolatków w Poznaniu, nauczycielka pani Ilona. Kanał codzienny: krótkie informacje w dzienniku elektronicznym do 18.00, tylko sprawy organizacyjne i dobre wiadomości. Sprawy niepokojące: prośba o umówioną rozmowę w terminie wskazanym przez rodzica, 15 minut w sali po zajęciach, z moją notatką obserwacji. Zebranie: plan roku, zasady dnia, sprawy wspólne; bez imion dzieci. Dobra wiadomość: do końca pierwszego miesiąca każdy rodzic usłyszy jedno zdanie o tym, co jego dziecko robi chętnie i dobrze. Do uzgodnienia z dyrektorem: który kanał jest oficjalny i jak długo mam czas na odpowiedź na wiadomość rodzica.

Lekcja 10.2. Wzory: zaproszenie na rozmowę, informacja po zdarzeniu (PDF)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, przedszkole w Szczecinie, nauczycielka pani Beata Zielińska. Zaproszenie: "Dzień dobry, Panie Marcinie, chcę porozmawiać o Tomku i o tym, jak mu idzie w grupie. Proponuję wtorek o 16.00 albo piątek o 8.15 w sali. Rozmowa potrwa około 15 minut. Jeśli terminy nie pasują, proszę o inny, mogę też zadzwonić." Informacja: 1) Tomek, grupa "Żabki", 14 listopada. 2) 11.10, kącik z klockami. 3) Ktoś popchnął Tomka, nie widziałam momentu, usłyszałam płacz i zobaczyłam, że siedzi na podłodze. 4) Płakał około minuty, nie ma śladów. 5) Posadziłam go obok siebie, dyrektor poinformowana o 11.20. 6) Wrócę do tematu jutro rano przy odbiorze, w razie pytań telefon przedszkola.

Lekcja 10.3. Przypadek: trudna informacja i rodzic w emocjach

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, przedszkole w Łodzi, nauczycielka pani Joanna. 1) "Widzę, że jest Pan zaskoczony i zły, rozumiem to." 2) "W poniedziałek, wtorek i czwartek podczas zabawy w kąciku Zuzia uderzyła kolegę dłonią, za każdym razem po zabraniu jej zabawki; za każdym razem zareagowałam od razu." 3) "Proponuję, żebyśmy w tym tygodniu obserwowali wspólnie: ja w przedszkolu, Pan w domu, a w piątek o 16.00 spotkajmy się, żeby porównać obserwacje." Zdanie, którego nie powiem: "To się już nie powtórzy" ani "Kolega też dostanie karę".

Moduł 11. Dokumentacja nauczyciela przedszkola: dziennik, arkusze, karty, wzory

Lekcja 11.1. Dokumentacja nauczyciela przedszkola: dziennik i teczki (rozp. 2024/50)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Marta, przedszkole w Lublinie. 1) W jakim terminie od zajęć mam uzupełnić temat w e-dzienniku, jeśli system jest niedostępny? 2) Gdzie przechowujemy teczki dzieci objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną i kto ma do nich klucz? 3) Jak oznaczamy w dzienniku godzinę odbioru, gdy dziecko odbiera osoba upoważniona przez rodzica? 4) Gdzie trzymam arkusze obserwacji i kto poza mną może je czytać?

Lekcja 11.2. Wzory zapisów w dzienniku i arkuszu (odsyłacz do kursu o dokumentacji)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Ewa, przedszkole w Rzeszowie. 1) Temat: "Malowanie farbami plakatowymi jesiennego drzewa, nazywanie kolorów, rozmowa o tym, co zmienia się w październiku." Pytanie: czy w temacie wskazujemy obszar podstawy programowej? 2) Obecność: sprawdzam listę z tego dnia i listę rodziców w szatni, uzupełniam wpis w e-dzienniku; historia zmian pokaże datę. Pytanie: w jakim terminie wolno uzupełnić dziennik? 3) Odbiór: "Odbiór o 15.20 przez babcię, zapisane w chwili odbioru." Pytanie: jak oznaczamy osobę odbierającą? 4) Notatka: "Kuba, 4 lata, wtorek 9.40: rzucił klockiem na podłogę, gdy skończyła się zabawa; po minucie zaczął zbierać klocki z nauczycielką." Pytanie: gdzie przechowujemy takie notatki?

Lekcja 11.3. Przypadek: poprawka, brak wpisu, uwaga rodzica

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pan Tomasz, przedszkole w Olsztynie. 1) Sprawdzam, skąd mam prawdziwą godzinę: lista wyjść w szatni, notatka koleżanki z popołudniowej zmiany. 2) Skreślam błędną godzinę na czerwono, wpisuję właściwą czerwonym nad nią, dopisuję datę poprawki i czytelny podpis. 3) Informuję dyrektora, że poprawiłem wpis, i krótko zapisuję w notatce, co się stało. 4) Pytanie do dyrektora: czy w takich przypadkach mamy dopisywać krótki powód poprawki obok podpisu?

Moduł 12. Bezpieczeństwo w przedszkolu: nadzór, sala, plac zabaw, wyjścia, odbiór dziecka, wypadek

Lekcja 12.1. Nadzór, sala, plac zabaw: obowiązki i podstawa

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Zofia, przedszkole w Szczecinie. 1) Zatrzymuję grupę przy furtce i nie wpuszczam dzieci do piaskownicy. 2) Proszę drugą osobę o przejęcie grupy lub zostaję z dziećmi na innej części placu, a o sprawie informuję dyrektora telefonicznie, bo grupy nie zostawiam bez nadzoru. 3) Zapisuję, o której zobaczyłam szkło i co zrobiłam, bez domysłów o sprawcach. 4) Czekam na decyzję, kto sprzątnie piaskownicę. Pytanie: kto sprawdza plac przed wyjściem grup i gdzie zapisujemy zgłoszenia?

Lekcja 12.2. Lista kontrolna sali i placu zabaw (PDF)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pan Piotr, przedszkole w Toruniu. 1) Droga ewakuacyjna wolna od krzeseł i pudeł, zgłaszam dyrektorowi i woźnej tego samego dnia. 2) Apteczka jest na miejscu, zamknięta, z instrukcją; brak zgłaszam dyrektorowi. 3) Łazienka: mydło, ręczniki, papier toaletowy; braki zgłaszam woźnej. 4) Plac zabaw: furtka zamknięta, nawierzchnia bez szkła i dziur; zagrożenie zgłaszam dyrektorowi i nie otwieram zajęć w tym miejscu. 5) Sala: okno, temperatura, brak luźnych kabli; usterki zgłaszam zgodnie z ustaloną procedurą.

Lekcja 12.3. Przypadek: wypadek na placu zabaw (odsyłacz do kursu BHP)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Katarzyna, przedszkole w Białymstoku. "Czwartek 11.40, plac zabaw, alejka przy piaskownicy. Zosia, 5 lat, przewróciła się podczas biegu, krwawiło z kolana. Byłam kilka metrów od niej, podeszłam od razu. Dziecko płakało, mówiło, że boli kolano. Poprosiłam panią Beatę o przejęcie grupy i zabrałam Zosię do środka. Zawiadomiłam dyrektorkę o 11.43. Opieka nad dzieckiem według polecenia dyrektorki i procedury przedszkola. Rodzicowi przekazała informację dyrektorka o 11.55."

Moduł 13. Higiena, posiłki, sen i toaleta: granice opieki, alergie, leki

Lekcja 13.1. Higiena, posiłki, sen, toaleta: granice opieki

Przykładowa odpowiedź: 1) Przy toalecie pomaga pani Beata, gdy dziecko prosi lub nie radzi sobie z ubraniem, drzwi zostają otwarte (standardy ochrony, pkt 4). 2) Przy zamoczonej bieliźnie dziecko dostaje zapasowe ubranie z szafki, przebiera się w łazience z moją pomocą w drzwiach, a rodzicowi mówię przy odbiorze (procedura dyrektora z września). 3) Po obiedzie jest cicha godzina w kącie z książkami, a kto zaśnie, śpi (ramowy rozkład dnia). 4) Rodzice dostali wszystkie zasady na zebraniu, a brakujące punkty zgłaszam dyrektorowi.

Lekcja 13.2. Wzór informacji o alergii i zgody na podanie leku

Przykładowa odpowiedź: Pola: imię i nazwisko dziecka, grupa, na co dziecko jest uczulone, objawy, które widzieli rodzice, zalecenie lekarza dołączone w załączniku, telefony do rodziców, data wypełnienia, podpis rodzica, osobny podpis pod zgodą na przetwarzanie danych o zdrowiu. Dostęp mają wychowawczynie grupy, pomoc nauczyciela i dyrektor. Formularz leży w zamykanej szafce w sali, kopia u dyrektora, jeśli on tak zdecyduje. W polu o leku wpisuję tylko to, co jest w piśmie lekarza, bez własnych dopisków.

Lekcja 13.3. Przypadek: dziecko mówi "boli mnie brzuch", a w kartotece alergia

Przykładowa odpowiedź: "10.15. Zosia (5 l.) powiedziała: Boli mnie brzuch. Wskazała okolicę pępka. Nie miała wysypki, oddychała spokojnie, mówiła normalnie. Pytana, co jadła, odpowiedziała, że śniadanie w przedszkolu. 10.17. Pani Dorota przejęła grupę, Zosia usiadła ze mną w kąciku. Sprawdziłam zalecenie lekarza w teczce, objawy z pisma nie wystąpiły. 10.30. Poinformowałam dyrektora. 10.45. Dolegliwość minęła, Zosia wróciła do zabawy. Przy odbiorze rozmowa z mamą: opis faktów, bez wniosków."

Moduł 14. Podejrzenie krzywdy dziecka: sygnały, co wolno, a co trzeba zrobić, Niebieska Karta

Lekcja 14.1. Podejrzenie krzywdy: standardy ochrony małoletnich i obowiązki

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Halina, nauczycielka w przedszkolu w Rzeszowie. 1) Zgłoszenia przyjmuje dyrektor, pani Wanda Kubiak, gabinet obok szatni, telefon wewnętrzny 12; zastępuje ją wicedyrektor. 2) Zawiadomienie do Policji lub prokuratora składa dyrektor, po konsultacji z osobą wyznaczoną w standardach. 3) Formularz Niebieskiej Karty wypełnia osoba wskazana w standardach; jeśli jej nie ma, pytam dyrektora tego samego dnia. 4) Incydent zapisuję w notatce według wzoru ze standardów i przekazuję do rąk własnych dyrektora. Zauważyłam, że standardy nie mówią, kto zastępuje dyrektora pod jego nieobecność, więc wpisuję pytanie na rozmowę.

Lekcja 14.2. Wzór notatki ze zgłoszenia (fakty, nie interpretacje)

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Notatka: Zosia M., grupa Biedronki. Data: wtorek, 10.11.2026, godz. 8.15 i 10.40, sala i szatnia. Sporządza: pani Elżbieta Kowalczyk, nauczycielka. Obecna: pani Lidia Bąk, pomoc nauczyciela (przy zdarzeniu o 10.40). Opis: o 8.15 Zosia przyszła w bluzie z plamami po jedzeniu; to czwarty dzień w tej samej bluzie według moich zapisów z dziennika. Przed śniadaniem zapytała, czy będzie bułka, bo "nie jadłam w domu". O 10.40 w kącie zabaw popchnęła Maćka obiema rękami; Maciek upadł, bez obrażeń. Gdy zapytałam, co się stało, Zosia powiedziała: "W domu dostaję za to w tyłek". Nie dopytywałam. Nie widziałam śladów na ciele, bo nie oglądałam dziecka pod ubraniem. Moje działania: uspokoiłam dzieci, usiadłam obok Zosi, powiedziałam, że dobrze, że mi powiedziała. Przekazałam informację dyrektor Wandzie Kubiak o 11.05, ustnie i na piśmie. Nie wiem, czy bluza była prana między dniami. Podpis i godzina.

Lekcja 14.3. Przypadek: siniaki i słowa dziecka

Przykładowa odpowiedź: Powiem: "Dziękuję, że mi powiedziałeś." "Nie jesteś niczemu winny." "Jestem tutaj i wysłucham, jeśli chcesz powiedzieć coś więcej." "Powiem o tym pani dyrektor, bo ona pomaga w takich sprawach." Nie powiem: "Obiecuję, że nikomu nie powiem." "Tata na pewno tak nie chciał." "Czy tata Cię bije?" "Pokaż mi jeszcze, gdzie masz siniaki." Informację przekażę dyrektorowi osobiście, razem z pisemną notatką z dosłownymi słowami dziecka i opisem śladów, w ciągu godziny od rozmowy; potem zapytam o dalsze kroki. Jeśli dyrektora nie ma, zgłoszę osobie wskazanej w standardach.

Moduł 15. Higiena pracy i ChatGPT: odciążenie papierologii bez oddawania odpowiedzialności

Lekcja 15.1. ChatGPT w pracy nauczyciela: co wolno i czego nie

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny, pani Beata. 1) Pomysł na zabawę z jesiennymi owocami: bez danych dzieci, mogę użyć AI; sprawdzę zgodność z podstawą programową i bezpieczeństwo materiałów. 2) Rymowanka na powitanie: bez danych, mogę; sprawdzę, czy język pasuje do czterolatków. 3) Informacja do rodziców o wycieczce: bez nazwisk, mogę po zgodzie dyrektora; sprawdzę termin, miejsce, godziny. 4) Opis zachowania Kuby w zeszycie obserwacji: dane dziecka, nie używam AI. 5) Uwagi do rozmowy z mamą Zosi o poradni: dane dziecka i rodzica, nie używam AI. Do rozmowy z dyrektorem dopisuję pytanie: które narzędzia są dozwolone w przedszkolu.

Lekcja 15.2. Wzór bezpiecznego polecenia i przeglądu odpowiedzi

Przykładowa odpowiedź: Przykład fikcyjny. Polecenie: "Zaproponuj plan 25-minutowych zajęć dla grupy pięciolatków (około 20 osób), w sali, jesienią. Temat: dźwięki wokół nas. Bez produktów spożywczych, bez głośnych instrumentów, bez urządzeń elektronicznych, tylko przedmioty z codziennego wyposażenia sali. Podaj kroki, czas każdego kroku i listę potrzebnych przedmiotów. Na końcu wypisz, co nauczyciel powinien sprawdzić przed zajęciami." Pytania po odpowiedzi: 1) Czy ćwiczenia są bezpieczne w mojej sali? 2) Czy zmieszczę się w czasie? 3) Do jakiego celu podstawy programowej to pasuje, który wskazuję w planie? 4) Czy fakty o dźwiękach są prawdziwe? 5) Czy język jest zrozumiały

dla pięciolatków i spokojny? 6) Czy nie ma tam danych osobowych? Informacje o alergii i wrażliwości na hałas uwzględnię sama, bez wpisywania ich do czatu.

Lekcja 15.3. Projekt końcowy: pakiet nauczyciela dla jednej grupy

Rozwiązanie: Przykład fikcyjny. Grupa "Misie", trzylatki, 22 dzieci, wrzesień, przedszkole w Gdańsku. 1) Plan adaptacji (dziecko kod M3): pierwszy tydzień po 2 godziny z rodzicem w sali, drugi tydzień rodzic czeka w szatni, ocena z rodzicem w piątek; rozmowa wstępna w czwartek o 16.00. 2) Plan dnia: powitanie i zabawa swobodna, śniadanie, krótkie zajęcie tematyczne, wyjście na plac, obiad, odpoczynek, odbiór; godziny według organizacji przedszkola, nie moje. Raz w tygodniu spacer powyżej godziny, chyba że alert RCB lub zła pogoda. 3) Arkusz obserwacji: kolumny data, sytuacja, co dziecko zrobiło, co powiedziało, kto był obecny; wypełniam ołówkiem w ciągu dnia, bez ocen. 4) Informacja dla rodzica po pierwszym tygodniu: "W tym tygodniu dziecko jadło śniadanie przy stole, płakało przy rozstaniu około 10 minut, potem zajęło się klockami. Zapraszam na rozmowę w piątek." 5) Lista kontrolna: ogrodzenie i furtka zamknięte, brak połamanych elementów na placu, czystość piaskownicy, sprawność zabawek w sali, wolne wyjścia, apteczka na miejscu; wady zgłaszam dyrektorowi tego samego dnia. Do uzgodnienia z dyrektorem: godziny snu, zasady podawania leków, kto robi przegląd placu, miejsce przechowywania arkusza, narzędzia AI dopuszczone w placówce. Pierwsza pomoc: 112, wykonuj polecenia dyspozytora; szkolenie przechodzę według planu przedszkola.